

ANJOŁ (3175) *sb m*

anjoł (3174), **anjel** (1) *PowUrb* +3v.

ani- (1595), any- (1369), angi- (192), ang- (15), angy- (4), an-ioł *BudNT* (23). Najczęstszy zapis: Anioł.

a jasne (w tym 14 r. mylne znakowanie); -ól; -oł- (37), -ól (1) *SiebRozmyśl M*.

sg *N* anjół (1001); -ól (21), -oł (4), -(o)ł (976); -ól *MurzNT* (4), *BiałKat* (6), *JanNKar* (2), *SiebRozmyśl* (7); -ól : -oł *Mącz* (1 : 2), *KochPs* (1 : 2). ◇ *G* anjoła (185). ◇ *D* anjołowi (93), anjołu (1); -owi : -u *HistRzym* (2 : 1). ◇ *A* anjoła (307). ◇ *I* anjołem (109). ◇ *L* anjele (37). ◇ *V* anjele (13). ◇ *pl N* anjołowie (267), anjeli (262); -owie *PowUrb*, *WróbŻołt* (6), *MurzHist*, *MurzNT* (2), *BielKom*, *Leop* (5), *Mącz*, *Prot*, *Leov*, *GórnDworz*, *BudBib* (3), *BiałKaz*, *KochPs*, *MWilKHist* (6), *NiemObr*, *ReszPrz*, *WujNT* (65), *SkarKaz* (15); -i *OpecŻywSandR* (3), *PatKaz I*, *PatKaz III* (7), *TarDuch*, *RejPs* (6), *LibMal*, *SeklKat* (2), *RejZwierz*, *RejZwierz* (6), *WerGośc*, *KołakCath*, *KołakSzczęśl* (2); -owie : -i *OpecŻyw* (8 : 28), *PatKaz II* (1 : 38), *KromRozm III* (2 : 4), *LubPs* (2 : 1), *KrowObr* (7 : 2), *RejWiz* (2 : 15), *BibRadz* (18 : 1), *BielKron* (5 : 9), *SarnUzn* (4 : 2), *RejAp* (10 : 39), *HistRzym* (1 : 3), *RejPos* (11 : 57), *BiałKat* (2 : 1), *KuczbKat* (2 : 1), *WujJud* (1 : 4), *BudNT* (4 : 1), *CzechRozm* (24 : 2), *SkarŻyw* (21 : 3), *CzechEp* (9 : 1), *ArtKanc* (2 : 11), *LatHar* (13 : 1), *GrabowSet* (1 : 5), *SiebRozmyśl* (4 : 1). ◇ *G* anjołow (281); -ów (7), -(o)w (274). ◇ *D* anjołóm (163), anjołum (3) *SeklKat*, *MurzNT* (2); -óm (3), -om (1), -(o)m (159); -óm *OpecŻyw*, *SiebRozmyśl* (2); -om *KochPs*. ◇ *A* anjoły (242). ◇ *I* anjoły (145), anjołami (9), anjołmi (6); -y *BierRaj*, *OpecŻyw* (7), *PatKaz II* (4), *PatKaz III* (4), *TarDuch*, *RejPs* (2), *MurzNT*, *KromRozm II* (3), *LubPs*, *KrowObr* (10), *RejWiz* (3), *BibRadz* (2), *BielKron* (2), *SarnUzn*, *RejAp* (8), *GórnDworz*, *RejPos* (14), *RejZwierz* (2), *WujJud*, *RejPosWstaw*, *KarnNap*, *SkarJedn*, *KochPs* (2), *SkarŻyw* (7), *KochTr*, *NiemObr*, *GrabowSet* (4); -ami *MWilKHist*; -mi *GrzegRóżn*, *KuczbKat*, *KołakSzczęśl*; -y : -ami *CzechRozm* (14 : 2), *CzechEp* (5 : 4), *ArtKanc* (13 : 1), *LatHar* (4 : 1); -y : -mi *BudNT* (1 : 1), *WujNT* (13 : 1), *SkarKaz* (9 : 1). ◇ *L* anjołach (20), anjelech (15), anjołoch (1); -ach *CzechRozm* (6), *SkarŻyw*, *CzechEp* (4), *LatHar* (2), *GrabowSet*, *SkarKaz* (6); -ech *PatKaz II* (5), *PatKaz III*, *BielKron* (2), *Mącz*, *RejAp* (2), *WujJud* (2), *WujNT*; -ech : -och *BibRadz* (1 : 1). ◇ *V* anjołowie (10), anjeli (4); -owie *WróbŻołt* (3), *KochPs*, *LatHar* (6); -i *RejPs*, *LubPs* (2), *GrabowSet*. ◇ *du G* (cum nm) anjołu (1) *OpecŻyw* 165v.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w*.

1. Według wierzeń religijnych duch niebiański, istota nadprzyrodzona; poseł, zwiastun, wysłannik boży (także prorok); stróż, opiekun; angelus *Murm*, *Mymer*¹, *Mącz*, *Calep*, *Cn*; genius, nuntius *Mącz*, *Cn*; daemon *Calep*, *Cn*; eudaemon *Mącz*; caelestis animus, caelestis mens *Cn* (3093) : abich fe wíítikymy anyoli chwalyłcy pana fbawocyelya [!] mego *BierRaj* 20v, 21; Przedt̄y fłyífala od anioła ijze z martwych wítál/ pot̄y fłyífala odedwu ąniolu [!] ijz żyw ielt *OpecŻyw* 165v, 11, 38v [2 r.], 182 [5 r.], 183 [2 r.], 185v [2 r.] (70); *OpecŻywSandRnlb* 2, 6; ale criítus flugy fwe anyoly adama yeua tak umyloual yfz ye w nyeuynnołzczy a w czyfítółzczy fthworzył *PatKaz I* 9v, 4, 5, 5v, 8; Czwartha kapytula yfz tha myła panną byla począta w anyelech *PatKaz II* 50, 22v, 23v [4 r.], 33 [3 r.], 53v [2 r.], 64 (99); *PatKaz III* 88, 90v, 97, 98 [2 r.], 98v [5 r.] (47); *Murm* 1; Angelus, Engel, Anioł. *Mymer*¹ 2v; Iezu ienżes przez angioła [...] dziewiczy wzwiałtował. *TarDuch* A8v, B, C7v [2 r.], Dv, D3; *BielŻyw*

114; *GlabGad* L4v; *WróbŻołt* B6v, G2, L6, Q3v, hh6v (8); chwalćie go nietylko proŃte Ńtworzenie iego ále y ángieli y wŃlytki ine moŃnoŃci niebieŃkie *RejPs* 217v, 24, 97, 98, 116v, 223v (10); *LibMal* 1554/190 [2 r.]; *SeklWyzn* c3, g4v; pod ktorego moczą Ńą Angely/ Szatany/ Ludzie/ y wŃzelkie Ńtworzenie w niebie y naziemy *SeklKat* O2v, S2v; *KromRozm I* I; *MurzHist* L3, S3v; Oto ią się PoŃła (*marg*) angioła (-) mego przed oblicznoŃcią twoią *MurzNT* 178v, 133v, *Mar* 13/32, *Luc* 1/13, 18, 19 (9); *KromRozm II* b2v, rv, í, h; *KromRozm III* A7, B2v, B6, B7, C7v (7); OŃoby rozmawáiące w tey Komediemy. [...] PokuŃa/ Anyoł. *BielKom nlb* 8, B, Dv, D3 [2 r.], D3v, G6v (8); *GliczKsiąŃ* C4, H7; *LubPs* T4, T6v, X5, X5v *marg*, ff3 *marg*, ff4; a zakonu máiå pátrzyć z vŃt iego/ ábowiem Anioł páńŃkich zaŃtepow ieŃt. *KrowObr* 108v, B4, 5, 7v, 85v, 207 (35); Bo tám moc niezliczona Anyołów rozlicznych/ Onych duchow doŃtoynych/ onych Ńtanow Ńlicznych. Ktore Ńobie widome Ńą choc ciał nie máiå/ Y na Ńwiecie gdy Pan chce/ tedy Ńie zyawiáiå. *RejWiz* 154v, 50, 59, 131v [3 r.], 133, 148v (42); AzalŃ wŃŃyŃcy ángiołowie/ nie Ńą duchowie ŃłuŃebni *Leop Hebr* 1/14, *Num* 22 *arg*, 4. *Esdr* 8/21, *Zach* 1/13, 14, 19 (34); *RejFig* Dd6v; *RejZwierz* 62v, 104, 109v; a ono ŃtroŃ Ńwięty (*marg*) To ieŃt/ Anioł. (-) zŃtåpił z niebå *BibRadz I* 448d, 9c *marg*, *Gen* 19 *arg* [3 r.], *Ex* 23/20, 2. *Par* 32/21, *Matth* 13/49 (76); dáie mu teŃ PrzyŃtåwå/ y ŃtroŃå z niebå Angiołå oŃobliwego. *OrzRozm* B4v; [w *raju tureckim*] ktorym będa Anieli ŃłuŃyć w kubkach złotyeh noŃząc mleko *BielKron* 260v, 46 [3 r.], 77, [85²]v [2 r.], 463v [4 r.], 467v (83); Anyoł rády wiéłkiew z wyŃokiego Niebå/ będać zesłany w niŃkoŃ Ńwiåtåte⁸⁰ Wziåł ná Ńie ludzkie ciało *GrzegRóżn* O2, D2v, D3v, 13, [14v]; Angelus, Latine nuncius, PoŃeł, Anyoł *Mącz* 9d; *OrzQuin* P3; O nas dáwåć rozŃådek będa Potomkowie/ IeŃteŃmy wŃzyŃcy Ludzie á nie Aniołowie. *Prot* C4v; *SarnUzn* B7v, C6v, C7, D6v, D8v [2 r.], G4v (8); *LeovPrzep* F2; iŃ piŃmo Ńwięte ty wierne PáńŃkie gwiazdåmi iáŃnemi/ pochodniåmi/ Anyoły/ y inemi nadobneini nåzwiŃki wŃpomina *RejAp* [13]v; Anyeli iuŃ theŃ wiemy iŃ Ńå ŃtroŃowie ludzi y kråin/ y kaŃdego kroleŃtwå. *RejAp* 81v, 4v [3 r.], 72, 133v [4 r.], 147v [6 r.], 164v (243); *GórnDworz* Mm5, Mm5v; *HistRzym* 28v [5 r.], 29 [5 r.], 29v [2 r.], 48, 83v (22); Anioł zniebå ŃtåpiwŃzy á czårth s piekłå nigdy obyczåiow Ńwoich nie zmieni. *RejPos* 164 *marg*, 8v, 9v [2 r.], 13v [3 r.], 85 [2 r.], 107v [2 r.], 236 (135); *BiałKat* a4, 16, 76, 78v, 281, 331; Zowie teŃ piŃmo Duchy Angioły/ y diabły/ ále owy Ńwiętyymi/ czyŃtyymi/ a te nie czyŃtyymi *GrzegŃm* 55, 57, 58, 64 [3 r.]; *KuczbKat* 20 [5 r.], 25, 35, 55, 65, 235; Anyoł do niego przyŃzedł w oŃobie Ńługi *RejZwierc* 198v, 1v, 8v, 174v [3 r.], 175 [10 r.], 205v (55); *WujJud* 15, 32v, 34v, 54, 182, 186v; *WujJudConf* B5, 8v, 62v; *RejPosRozpr* cv; *BudBib* 1. *Par* 21/27, s. I 309 *marg*, 439 *marg*, *Am* 7/4, *Zach* 2/3 [2 r.] (3); *HistHel* C3, C3v; [stworzone sq] Trony/ lub PáńŃtwå/ przełoŃeńŃtwå/ mocårŃtwå/ (*marg*) Trony to iest Ńtołeczni Angiołowie (-) *BiałKaz* E3v, F3; Abo mnimalŃ iŃ niemogę teraz proŃić oycå mego/ á poŃtåwi mi więcey niŃ dwånaŃcie legionow ániołow? *BudNT Matth* 26/53, *Luc* 2/13, 1. *Cor* 11/10, k. Cc5 *marg*, *Apoc* 8/3, 18/1 (31); Ńłowo ZydowŃkie Máleách ktore^o tám vŃywa/ takŃe iåko y greckie angelos: nie tylko ániołowi duchem od Bogå Ńtworzonemu/ ále teŃ y człowiekowi/ lub od Bogå lub teŃ y od człowiekå drugiego poŃŃanemu ŃłuŃy *CzechRozm* 57v, Av [2 r.], 8v [2 r.], 37 [2 r.], 52 [6 r.], 57v [7 r.] (311); *PapPan* Ffv; *SkarJedn* 60, 61, 191; Pan króluie/ ktory włåda Anyoły lotnómi *KochPs* 148, 11, 48 [2 r.], 98, 154; puŃcił Pan Bog na Egipcyány Aniołå burzyćielå *SkarŃyw* 480, 68, 131 [2 r.], 209, 260, 333 (81); *MWilKHist* A2, C4, G2 [3 r.], G2v, Hv [2 r.] (18); ále teŃ y MoizelŃzowi y inŃzym prorokom/ ktorych wedle

Chryzostomá/ Piśmo ś. Aniołami zowie *CzechEp* 213, 34 [2 r.], 212 [12 r.], 213 [12 r.], 243, 279 [2 r.], 301 [3 r.] (108); *NiemObr* 5, 32, 50, 98 [2 r.], 111 (10); *KochMRot* C2v; *ReszPrz* 8 [2 r.] 10, 18, 25; *WerGość* 204; *BielSjem* 22; Y wízedł do niey Anioł siłny/ Pośel Páná fwego pilny *ArtKanc* A4v, A3v [4 r.], B6v, B10, E8v, F4v (47); *ZawJeft* 4, 5; Angelus - pośel wdzieczni, Anioł. *Calep* 69b; *GrabowSet* E2, F3v [3 r.], Kv [2 r.], K2v, K3 (13); Przez ktorego máieftat twoy chwałą Anyołowie *LatHar* 94, 7, 8, 12, 76, 200 (35); *KołakCath* B4; *KołakSzczęśl* A2, A3, B4v; Aniołmi zowią też Biłkupy/ náuczyciele ábo káznodzieie. *WujNT* Xxxxxv, 3 marg, *Matth* 4/11, s. 259 [2 r.], *l.Petr* 3/22, Xxxxxv (257); iż przededrzwiámi Ráyfkimi Angioł iákiś z mieczem ogniftym ftoi. *WysKaz* 33, 33; *JanNKar* E4 [2 r.]; *SarnStat* 4, 1086; *SiebRozmyśl* C3, F2v, F3 [2 r.], F4 [2 r.], F4v (12); *PowodPr* 11, 13, 27 [2 r.] 77; [stworzowe sq] y throny/ y páńftwá/ y przełożenftwá/ y mocárftwá (to ieft różliczni Anyołowie) *SkarKaz* 486a, 3b, 6a, 6b [3 r.], 244a [2 r.], 245b (55); *SkarKazSej* 699b; *KlonFlis* B4v; Wściągáłz práwem Aniołow woýłká nieźliczone *SzarzRyt* B3v, B4, D4v.

W połączeniu z zaimkiem dzierżawczym (192): *BierRaj* 20v; a anioł twóy ij apostołowie/ za tobą fie przyczynią pilniéy ku panu Iezułowi *OpecŻyw* 55v, 105v; *TarDuch* E2; Ktori czyniłz angioły twoie duchy *WróbŻółt* 103/4, aa4v, 148/2; ábowiem ángiołá twego [angelus *Dornini Ps* 34/5] będą mieć niewidomie prześládowncą nád łobą. *RejPs* 51, 49v, 135v, 136, 151, 152 (9); *SeklKat* C4, C4v, D; *MurzNTMar* 13/27, *Luc* 4/10; przyydzýe [Syn Człowieczy] w máyeftácye twoim z Anyoły fweimi. *KromRozm III* D; Ktoryś zrzádził Anioły twe wízem zá duchy fłuzące *LubPs* X5v, Vv, dd6; *KrowObr* 2, 92, 179v, 184; *RejWiz* 2v, 173; dáłá znáć że Piotr ftoi przed wroty [...] Tedy oni mowili: Angioł ie^o ieft. *LeopAct* 12/15 [idem *BibRadz*], *Matth* 18/10, *Mar* 1/2, *Luc* 4/10, *Apoc* 22/6, 16; Abowiem Anioł moy będzie przy was/ ktory będzie bronil duż walzych. *BibRadzBar* 6/6, *Gen* 24/7, 40, *Ex* 23/23, *Matth* 13/41, 18/10 (11); czemu fye ná koniec Anyołá fwego nie wftydałz *OrzRozm* M4v; *BielKron* 35; A Sftálá fie burdá wielką ná niebie/ Michał y z Anyoły fweimi walczyli s fmkciem *RejAp* 101, 2, 2v, 4, 10v, 16v (25); iż pośłál Anioły fwoie áby go ftrzegli a prowadzili áż do Egiptu. *RejPos* 26v, 9v, 12v, 56v, 72 [2 r.], 166 [2 r.] (43); Bo ma wízędy fźpiegi po wízytkiemu fwiátu Anyoły fwoie. *RejZwierc* 147v, 69, 124, 124v, 173v, 174v (8); *WujJud* 183; *RejPosWstaw* [21³]; lecz ánioł obliczá iego zbawiał ie *BudBib Is* 63/9, *Ps* 148/2, *Mal* 3/1, *Tob* 11/11 [17]; *CzechRozm* 57, 231v; *KochPs* 139, 214; Naprzod pośłál do nich zniebá Aniołá fwe⁸⁰/ ktory fie wpoftáwie ludzkiey vkazał *SkarŻyw* 557, 51, 69 [2 r.], 125, 151, 178 (13); *CzechEp* 34, 190, 213, 318; *NiemObr* 97; *ReszPrz* 10; *ArtKanc* Q20; Rozkáż fwym Anyołom niechay ich ftraż czúię *GrabowSet* H; *LatHar* 45, 68, 133, 229, 350 (8); *KołakSzczęśl* Bv; Abowiem Przyidzie Syn człowieczy w chwale Oycá fwego z ánioły fwoimi *WujNT* *Matth* 16/27, 4/6, 11/10, 13/41, 18/10, *Luc* 4/10 (21); *JanNKarGórn* G4; *SiebRozmyśl* F; *SkarKaz* 552a, 609b; Bo on Angiołom fwoim każe cię pilnowáć *CzahTr* Fv. Cf *Wyrażenia, Zestawienia*.

W charakterystycznych połączeniach: anjołow chor (kor) (4), ćma (2), legion (2), poczet (2), wojsko (9), zastęp (3).

Wyrażenia: »anioł boży; boski; Boga« *angelus Dei, angelus Domini Vulg* (121 : 1 : 1); *PowUrb* +3v, +4; Ián anioł wyborny boży/ o którym lám Iezus mowi *OpecŻyw* 48, [27], 29v, 58; *PatKaz II* 64v; *WróbŻółt* 34/5, k. L6 [2 r.], ee2; *RejPs136v*; *SeklWyznlnb* 3; y będą przyrownany Aniołum bożym *SeklKat* R3, F3v; *HistAl* Cv; *MurzNT* *Luc* 15/10; *KrowObr* A3v, B4v, 5, 21, 66 (8); A niewiedząc

by był Angioł Bołki/ pozdrowił go *LeopTob* 5/6, 2.*Reg* 19/27, 24/16, 2.*Par* 32 *arg*, 4.*Esdr* 5 *arg*, *Matth* 22/30 (9); *BibRadz Gen* 21/17, *Iudic* 6/20, *Act* 27/23, *Gal* 4/14, *Hebr* 1/6; Attylá odciągnął z boiáźnią/ bo widzyał (iáko pińżą) Anyoła Bożego łtoiąc nád nim z gołym mieczem *BielKron* 161, [84²]v; *RejAp* 20v; Iuż baczę że to iest zły duch/ á nie dobry Anyoł Boży *HistRzym* 29, 28v [2 r.], 41, 46v, 90; *RejPos* 5v, 13, 20, 20v, 113, 201 (17); Strózem y wódzem był Anyoł Boży Ludowi Izraélłkiemu. *BiatKat* 78v, 78v [3 r.]; *KuczbKat* 20, 420 *cf* »anjoł Rafał«; *RejZwierc* Bbb, 128, 132, 141v, 225v (7); *WujJud* 216; *RejPosRozpr* cv; *BudBib Gen* 32/1; *BudNT Matth* 22/30, *Act* 27/23, *Gal* 4/14; *CzechRozm* 8v, 42, 46, 47, 49 (10); *KarnNap* Fv; *SkarŻyw* 69, 126 *cf* »anjoł święty«, 151 [2 r.], 188, 286 (8); *MWilkHist* C4, H3 *cf* »anjoł święty«; *CzechEp* x2v, 100; *ReszPrz* 111; *LatHar* 47, 72, 325; Abowiem łtánął przy mnie tey nocy ánioł Bogá *WujNT Act* 27/23, *Matth* 22/30, *Luc* 12/8, 9, 15/10, s. 259 (11); *SiebRozmysł* F3. *Cf W porównaniach, W przen.*

»anjoł dobry« (31): *OpecŻyw* 14; uuyrzyly y poznaly anyely dobrzy yłz ten upad myal bycz naprauyon przełz ludzye *PatKaz III* 98v, 98v; *KromRozm III* A8; Iáko ányoły dobre przywabić mamy. *RejWiz* 156v *marg*, Cc6; *BibRadz I* 201 *marg cf* *znaczn.* 2. »anjoł zły«; Eudaemon, Dobry ányoł álbo dobry duch. *Mqcz* 77b, 144a [2 r.] *cf* *znaczn.* 2. »anjoł zły«; *RejAp* 101v, 102 [2 r.], 102v, 102v *cf* »anjoł święty«, 201, Ddv, Ff4; *HistRzym* 29 *cf* »anjoł boży«, 71v; *RejPos* 164; Pamiętam to iż imieniem Bożym nie tylko ániołowie dobrzy y zli w pińmie świętym łą názwáni *CzechRozm* 8, 17v, 46, xx5; *CzechEp* 202, 259; chrześcijanie chwałą włyzyłtko woýłko dobrych Angiołow. *ReszPrz* 37; DAEMON – Angoł dobri albo zli włyłtko wiedzáci. *Calep* 286b; *LatHar* 476; *WujNT* Xxxxxv.

»anjoł jasny« (6): Anioł iałny k pałtyrzom czuiący premowil *OpecŻyw* 17; *BielKron* 165; Czemuż tu pińmo łwięte tego dokłáda Iż to był Anyoł iáłny á mocny? *RejAp* 147v, 147 *marg*, 147v, 201.

»anjoł Jehowy; anjoł Jehowin« *angelus Domini PdlAnt* (8:1): Y wołáł ánioł Iehowin do Abráhmá powtore zniebá. *BudBib Gen* 22/15; Y vkazał fię mu ánioł Iehowy [*Et conspectus est Angelus Domini*] w płomieniu ognia łpoyłrotku głogu *BudBib Ex* 3/2, *Gen* 22/11, 4.*Reg* 1/15, 1.*Par* 21/30, *Zach* 3/1, 5, 6; *BudNT Matth* 2/19.

»anjoł mocny; mocarz, mocności, możny« (18 : 3 : 1 : 1): oto przewyłzyła łzwecznołczy anyoły moczarze *PatKaz II* 54a, 54, 54a; Y widziałem pothym Anyoła możnego/ wołáiączego głólem wielkim *RejAp* 50v, 83v, 84v, 147, 147v *cf* »anjoł jasny«, 147v [3 r.], 153v (14); Anieli mocności/ Archánieli y síły *ArtKanc* N19, A7v; Y podnioł ieden ánioł mocny kámieñ iákoby młyńłki wielki *WujNT Apoc* 18/21, 5/2, 10/1, s. 861.

»anjoł z nieba (niebios); niebieski [szyk zmienny]« *angelus de caelo, angelus caelorum Vulg* (34 : 12): anioł z niebios przifedł k niey wefele rzekátz *OpecŻyw* 6v; *SeklWyzn* d4v; *KromRozm II* t2, x; tedy nie tylko doktorom álbo oycom łwięтым/ ále też y Aniołom z niebá wierzyć nie będę. *KrowObr* Bv, 14v, 191v; *LeopGal* 1/8; *BibRadz I* 7, 451; by iemu włyzyłtkie/ nietylko Króle álbo Célárze/ ále też y Anyoły z niebá zołtáwł *OrzQuin* G2v; *LeovPrzep* F4; *RejAp* 149v, 190; *RejPos* 169 *cf* »anjołowie i archanjołowie«, 190; *RejZwierc* 53v; *BudBib Gen* 22/11; *HistHel* C3; á ielcże go y nád włyzyłtki Anioły niebiełkie przełóżył *CzechRozm* 192, 97, 138v, 175; Abráhm Pátryárchá niebiełkim Aniołom ziemłkie dał potráwy/ y iedli ie. *SkarŻyw* 119, 241; Naprzod z niebá Aniołowie Do grobu iego połłowie. *MWilkHist* A3; *CzechEp* 68, 116, 127, 348; *ReszPrz* 8; HEY niechayże cię

błogofławią/ o namiłościwfy IEzu/ wfyscy niebiefcy twoi Anyołowie *LatHar* 229, 132, 248, 505, 719; Lecz o onym dniu y godzinie nikt niewie/ ani ániołowie niebiefcy/ iedno łam Oćiec. *WujNT Matth* 24/36, s. 103, *Luc* 22/43, s. 447, 650, *Gal* 1/8 (8); Lecz y Anyołowie z niebá to nam przyiego w niebo wftąpieniu oznáymuią *SkarKaz* lb, 580b.

»anjoł pański; pański anjoł« *angelus Domini, angelus Dei Vulg* (128 : 3): Le gdy Herod vmarł/ oto Angioł páńki vkázál się wefnie Jolephowi *MurzNT Matth* 2/19, *Luc* 1/11; Anyol Páńki nyech ye tu zówzdy przelláduye *LubPs* 13, 12 *marg*, 12v, V6, hhv; *RejWiz* 155v, 156; I rzekł Angioł Páńki do mnie wefnie *Leop Gen* 31/11, 16/7, 9, *Ex* 14/19, *Iudic* 5/23 (18); Oto Páńki Anioł łtoi/ trzymáiąc miecz goły *KochZuz* A5, A5; Ale Anioł Páńki w nocy otworzył drzwi v ciemnice *BibRadz Act* 5/19, *Gen* 16/7, 9, 10, *Num* 22/31, *Matth* 1/24 (31); *RejAp* 55v, 120 [2 r.], 132, 159v, 160, 164 (11); Nálazł fie przewodnik Anyoł Páńki Tobiałzowi gdy łzedł w czudze ziemie *RejPos* 167, 18, 25, 115v *cf* »anjoł i duch«, 144v, 331v *cf* »anjoł święty« (22); *RejZwierc* 86, 127, 199 [2 r.], 205; *RejPosRozpr* b3v; *BudBib* 4.*Esdr* 1/40; A oto ániol páńki łtánął/ j światło záświeciło w miełzkániu *BudNT Act* 12/7, 7/30, 8/26; *CzechRozm* 8, 47, 48, 51, 133v (9); Wkoło bogoboynych páńki Anyoł łtáwi Oboz nie dobyty/ y ten ie wybáwi. *KochPs* 47; *CzechEp* 265; Anyoł Páńki zwiáftował Máryey. Y poczęłá z Ducha świętego. *LatHar* 480, 10, 686; *WujNT Matth* 1/20, 2/19, *Luc* 2/9, *Act* 5/19, 12/23 (13); Anioł go bowiem páńki/ z więzienia wywodził *SiebRozmyśl* K3v.

»anjoł pokoju; pokoja« (3:1): Aniołowie pokoia wiécznógo/ będą gorzko plakatz czału męki pana łwego. *OpecŻyw* 151; *RejAp* 85 *marg*, 201; próżno będą wzywáć Anyołow pokoiu/ áby nam otworzyli wrotá rayłkiey rołkołzy. *SkarKaz* 382b.

»anjoł przymierza« *angelus foederis PolAnt* (5): przydzie do dworu łwego Pan/ ktore^o wy łzukaćie/ y án-ioł przymierza/ ktorego wy żádaćie *BudBib Mal* 3/1; on też ieft ániółem przymierza/ ktore Bog obiecał był vczynić we dni ołtáteczne *CzechRozm* 143v, 57 [2 r.], 3 rej.

»anjoł śmierci«: Był ieden Rabi Ieoffua mąż święty/ do ktorego przyłzedł Anioł śmierci *BielKron* 466v.

»anjoł światłości; światły« *angelus lucis Vulg* (31 : 1): *KromRozm I* [L3]; *KromRozm II* n4; gdzie fie Duch nietzyłty odmienia w połtáwę Aniołá światłości *KrowObr* 120v, B4, 52, 114v, 229v, 230, 239; [zruciwszy] onego Luciferá y ze wlytkiem Anyoły iego/ ktorego zwano Anyołem światłości/ ktory był w wielkim dołtoieńftwie v niego *RejPos* 57, 100v, 115v, 200, 216, 251 [2 r.]; Niecháy fie rozmyłli iż nie tylko człowiekowi/ ále oney łłáchetney créaturze Anyołowi światłości tego przepuścić nie raczył. *RejZwierc* 47v, 2, 20, 130v, 193, 217; *WujJudConf* 204v; A nie dziwno/ bo (y) łam łzátá przetwarza fie w án-iołá światłé^o (*marg*) wł. światłości. (-). *BudNT* 2.*Cor* 11/14; *CzechRozm* 239v; *CzechEp* 159, 354, 423; Przyłzedł znowu pokuśiiciel/ iuż w Anyołá światłości przewirzgniony *LatHar* 590; *WujNT* 2.*Cor* 11/14, Yyyyy 2v. *Cf W przen, Przen.*

»świecki anjoł«*RejPos* 222v *cf Przen.*

»anjoł święty; święty (najświętszy) anjoł« *sanctus angelus Vulg* (89 : 65): *BierRaj*17; nie zliczoná wielkołtz aniołow łwiętych wefołym łpiewaniym iego miłołtz chwálili *OpecŻyw* 16v, 1 [2 r.], 16v, 38, 105v, 163 (12); *OpecŻywSandR* nlb 2; *PatKaz II* 52v; iakos oná drogá z Egiptu lud wywodząc wywiodłes gi przez łwiętego angiołá twego *WróbŻołt* aa4v, V6v; a łtrozowie twoy: angeli łwięci

profimy acz niewidomye aby łnami bywali *RejPs* 50v; *LibMal* 1544/84v; *SeklKat* C4v; *RejKup* cc5; *MurzNT Luc* 9/26; Co ielt zá łtrałz Aniołow łwiętych około nędzne^o człowieká. *LubPs Vv marg*; *KrowObr* 156, 184; *RejWiz* 86, 157, 179; *BibRadz* I 3v, *Matth* 25/31; *BielKron* 18; A tyć to hárcowniki przed łobą wyładzaią ci Anyeli dobrzy á łwięci s tymi ányoły złemi. *RejAp* 102v, 54v, 55v [2 r.], 66v [3 r.], 68v cf »anjoł i duch«, 69 (32); to łnádnie obaczy s tey pilney łtraży Anyołow łwiętych Páńłkich *RejPos* 332, 17v, 19v [4 r.], 20v [4 r.], 21 [3 r.] (39); *KuczbKat* 20, 420 cf »anjoł Rafał«; *RejZwierc* 69, 96, 127, 130, 131 (3); A załz niedołyć ná tym/ że ie P. Bog rozumie/ y łwięci Angeli iego? *WujJud* 183; *BudNT Luc* 9/26; gdy fię dziš wełęł łwięci Aniołowie Boży *SkarŻyw* 126, 581; Ach moi mili pánowie łwięci Boży Anyołowie. *MWilKHist* H3; *ArtKanc* K, N16v, Q20, T12v; Do Anyoła S. łtrozá łwego. *LatHar* 47; Włzyšcy łwięci Anyołowie y Archányołowie modłcie fię zá námi. *LatHar* 173, 14, 39, 40, 47, 469 (25); *SkarKaz* 634b; Ptacy niebiełcy nayłwięłszy Anyeli *GrabowSet* O2, X3v; *WujNT* 22, *Mar* 8/38, *Luc* 9/26, *Act* 10/22, 14/10. Cf *W porównaniach*.

»anjoł wód« *angelus aquarum Vulg* (2): Y łyłzaleł Aniołá wod kthory mowił *BibRadz Apoc* 16/5 [*idem WujNT*]; *WujNT Apoc* 16/5.

Zestawienia: »anjoł Azaryjasz«: Rzełł mu Anioł Azáryałz/ ielt tu twoy przyiaciel Ráguel [*bibl Tob* 6/11] *BielKron* 97v.

»anjeli Cherubin(i)« (2): A wyrzuciłwłzy ie [*Adama i Ewę*] ołádził przed Ráiem rołkolzy Anioły Cherubin [*bibl Gen* 3/24] *BielKron* 2; Bogá/ mówięł/ tego/ co niebá/ źiemie pánem/ Anyołow/ Cherubinow/ nawyłszym Hetmánem *SiebRozmyśl* F3v.

»anjoł Gabryjel; Gabryjel anjoł« (27 : 6): O aniele Gabryele/ gdzie tve ielt pozdrowieniję *OpecŻyw* 147, 8; *PatKaz II* 21, 61, 64, 75, 75v (7); *PatKaz III* 104v; *WróbŻołt* ee4v; *SeklKat* C; *KrowObr* 156, 157 [2 r.]; Pothym łłołtego Kxiężycá/ połlan ieltł Angioł Gábryel od Bogá/ do miáłtá Gálileyłkiego *LeopLuc* 1/26; *BielKron* 97v [2 r.], 136; *RejPos* 269v; *ArtKanc* A4v; GAbryel Anyoł rzecz vczynił do Máryey/ mowiąc: Pozdrowioná bądź láłki pełná *LatHar* 404, 336, 480, 528; Anioł Gábriel Zácháryałzowi poczęćie Ianowe opowieda. *WujNT* 33 *przedm*, *Luc* 1/26, k. Yyyyy3v; *SiebRozmyśl* G2, G3; Y v Turkow Máchomet Gábryelem fię ányołem popiłował/ iákoby mu Alkoran podác miał *SkarKazSej* 699b, 699b; *KlonWor* [*2v].

»Michał anjoł«: Iž wiedzylał Micháłá Anyołá/ á on wielki boy wiedzie z inymi Anyoły/ przeciwko łmokowi *RejPos* 332.

»anjoł Rafael; Rachwał (Rafał) anjoł« (3 : 2): tráłfił fię z nim [z *Tobiaszem*] Angioł Rápháel/ temu ociec łyná poruczył *Leop Tob* 5 arg; Bo ią ielttem Ráchfał Angioł/ ieden z łiedmi *LeopTob* 12/15; *BibRadz Tob* 3 arg; łwiádek ielt v Tobiałzá on łwięty Ráphał Angioł Boży *KuczbKat* 420; Iáko ánioł Rápháel názwán ielt młodzieńcem *WujNT* 116.

»anjeli serafińscy; Serafini; serafińskiego koru« (1 : 1 : 1): A tedy duch łzwyąry chcąc rychle yułz obyauycz myłofyerdzye łwoye obyauyl ołzwyeczyl ktemu uznany anyoły łerafyny *PatKaz II* 51; ktorego nyebo ogarnąc nyemolže any anyely łzerafynyłczy *PatKaz II* [54²]; y dal yey oczyecz nyebyelky na łluzbá uyeczną przy yey przenayczyłłzem począczy anyoły łerafynłzkyego koru *PatKaz II* 77v.

»anjoł stróż; stróż anjoł« *angelus custos, angelus tutelar* Cn (12 : 2): A tu Pan rofkázuie rozwięzić czerzy Anyoły łtroże ony w támtych kráinach *RejAp* 81 v; iákoby cię Aniołowie łtrożowie twoi/ tobie od BOgá ku obronie przyłtáwieni [...] mieli dopuścić obrazić *CzechRozm* 231v; Do włáznego Anyoła łtrożá/ Modlitwá. *LatHar* 40, 47 cf »anjoł łwięty«, 72, 426, 673, 740; W ten czás/ hey w ten czás/ łtrożu moy Anyele/ z Kory włzytkimi: wyłtepkow mych wiele Omawiay prołzę *GrabowSet* X4; Bo káždy człowiek ma ánioła łtrożá. *WujNT* Xxxxxv, 76 [2 r.], 447 *marg*; *SiebRozmysł* K.

Szeregi: »anjołowie (i) archanjołowie; anjołowie z archanjoły; archanjołowie anjołowie« (14 : 1 : 3): tamo anieli z archanioły tańtzuia *OpecŻyw* 3v; A niebioła to iełt archaniołowie, aniołowie apołtołowie y inłzy łwięci. *WróbŻołt* Q4; *RejPs* 146v; nie tylko iego łámego wwełelić małz ále ony włzytki Kłiążetá/ Mocarze/ Anyoły/ y Archányoły niebieskie? *RejPos* 169; *RejZwierc* 1v, 69; tym dał Pan Bog táká moc iákiey áni Aniołom/ áni Archaniołom/ zlezyć niechciał. *SkarŻyw* 91; *WerKaz* 281; (*marg*) Dziewięć Chorow Anyełkich. Inłzy łwięci (-) Anyołowie/ Archányołowie/ Thronowie/ ábo Stołeczniczy/ y Pánłtwá/ Kłięłtwá y Mocárłtwá/ Siły niebieskie/ Cherubinowie/ y Seráphinowie *LatHar* 473, 41, 142, 173 cf »anjoł łwięty«, 398, 425, 654; *WujNT* 669; *SiebRozmysł* K4v; *SkarKaz* 243b.

»anjoł (i, abo, albo) duch; duch a(l)bo, i, a anjoł« (20 : 16): to yełt z rozumnego łtworzenya duchow ábo ányołow/ y ludzi *KromRozm III* A7, A8v; *BibRadz Act* 23/8, 9; *Mącz* 77b cf »anjoł dobry«, 364a; co tu iáłnie duchowie łwięci y Anyołowie łwięci wyznawáia *RejAp* 68v, 68v; iź włzędy duchowie Páńłcy á Anyeli Páńłcy łprawowáli pocźciwe łpráwy ich *RejPos* 115v, 115v; on łam przez łię łpráwił oczýłszenie grzechow náłzych/ a nie ktory Anioł/ ábo duch/ ktory nigdy vmierác nie może *CzechRozm* 45v, 7v [4 r.], 23, 54v, 55, 56 (14); Gdzie łtworzył y oładził Anioły y Duchy ony/ woyłká/ mocy łwey niezłiczone/ vłce na dziewięć chorow rozdzielone *SkarŻyw* 258; *KochTr* 21; *CzechEp* 100; *ArtKanc* I3; *LatHar* 234; Abowiem Sádduceułzowie powiedáia; iź nie máłz zmartwychwłtánia/ áni anioła/ áni ducha *WujNT Act* 23/8, 9, Xxxxxv; *SkarKaz* 118a, 122b, 208b, 634b.

»maleach abo, (i) anjoł« (2): Bo łie ták w píłmie połłáncy/ Máleáchámi y ánioły połpolicie názywáia *CzechRozm* 57v; tákże ludzi píłmo połłáne/ Máleáchámi ábo Anioły názywa. *CzechEp* 301.

»anjoł (abo, a) poeł; poeł a (abo) anjoł« (5:2): Ci łá Aniołowie ábo połłowie ktorym wola Boża y łłowo iego iełth zwierzone/ áby ie wiernym oznaymili. *BibRadz* II 141 *marg*; ták iáko on Anioł á on poeł niebieski przy dziwnym pocźciem iego iáwnie opowiedác raczył, *RejPos* 105v, 13, 19v; *CzechRozm* 41 v; Iákoź táłmże záraz zowie Ianá Máleachem: to iełt/ połłem. Abo wedle Greckie^{go} ięzyká Aniołem. *CzechEp* 301, 212.

»anjeli a stróżowie«: Iź Anyeli ich á łtrożowie ich widzą vłtháwicźnie oblicźnoź Bogá Oycá niebieskiego. *RejPos* 164.

»anjeli (i, abo) łwięci; łwięci i anjeli« (15 : 2): ze włlytkiemi anioły ij łwiętyymi włtápił/ w náwyłłá chwáłę na prawicę boga oytta. *OpecŻyw* 174v, 187, 189; *PatKaz III* 132; *HistRzym* 71v; Włzyłcy łwięci/ y włzyłcy Anieli/ záwždy vniźáli łtany łwoie. *RejPos* 13 *marg*; *SkarŻyw* 244, 358; *LatHar* 283, 328; A włzákże łtąd nie idźie/ żebyłmy my Kátholicy zle czynili/ gdy łię ániołom ábo łwiętyem

klániamy. *WujNT* 883, 582, 848 *marg*, 851, Ccccc4; Powstáną y Anyołowię y inni święci. *SkarKaz* 7a, 161b.

W porównaniach (52): A Więc każdy by Anyoł z nabożną figurą/ Vmizga lie/ á dyabeł thám zówždy pod łkorą. *RejWiz* 59v; Miał być święty/ niewinny/ á cnotami łwemi/ Miał lie prawie porównać z Anyoły świętymi. *RejWiz* 86, 25v, 47v, 65v, 66, 76v (11); Tych przodkowie w łwych cnotach/ by Anyeli byli/ Aleć y potomkowie/ łfście nie zelżyli, *RejZwierc* 62v; áleście mię przyięli iáko Anioła Bożego/ iáko lezuła. Krysťuła *BibRadz Gal* 4/14 [*idem BudNT, WujNT*]; iáko każdy ten młody człowiek/ ktory chćiwości łwe ma ná wodzy/ á miłwie rozumnie/ v mnie iest máło nie Anyołem *GórnDworz* L13v, Q5v; *HistRzym* 8; A czegożci iuż nie dołtawa/ iuż chodzifz nie ináčzey iedno iáko Anyoł przed oblicznością iego *RejPos* 110, 49, 80, 222v [2 r.], 228 (14); iużby ludzie pobożni á pocciwi tylkoby łobie mieszkáli iáko Anyeli łwięci w wielkiey zgodzie á w wielkiej miłosci ná ziemi *RejZwierc* 96; Połeł miałby być iáko Anyoł boży *RejZwierc* Bbb [*idem* 37] 1v, 18, 20, 36, 37 [2 r.] (13); *BudNT Gal* 4/14; Zywot zakonny máło co od Aniołow rozny *SkarŻyw* 13 *marg*, 13, 472, 542; *ReszPrz* 111; Táka ielzce niebyła zá dawnégo wieku/ Anyołowi podobna bárziéy niż człowieku. *KochFrag* 25; *WujNT Gal* 4/14; Byłmy z łámey dułze byli iáko Anyołowię: kościołaby nam nie potrzebá. *SkarKaz* 453b. *Cf Przen*.

W przen (9) : [*przebrany*] Anyoł dunął do łálá/ y z ornatem lie łkrył. *RejFig* Dd6v; *GórnDworz* Mm5; O nędzny człowiecze á nędzny Anyele Boży *RejPos* 201; A nákoniec zowie ie [*miłe a wdzięczne przebrane swoje*] bogi ziemłkiami á ányoły łwiátłosci. *RejZwierc* 130v; Zmyy pirwey miły Anyele/ Brud s cnoty niżli ná ciele. *RejZwierc* 237, 32, [193]; Ze adversary przywiedli Koronę et publice et privatim do wielkiey szkody [...] takby był ieden Anioła chciał chciałby był drugi Czarta. *ActReg* 3v; á prołzę cię/ áby krzyż twoy wybáwił mię od Anyoła zábijáiącego. *LatHar* 280.

Przen (50) :

a. *Według komentarza do Apokalipsy – sluga, kapłan, dostojnik kościoła* (28) : Niech łłucha przelłtrogi Aniołow to iest kápłanow Bożych/ porządnie od kościoła dánych *SkarŻyw* 28; Siedm gwiazd łąc ániołowię. (*marg*) Biskupi łą gwiazdy kościelne. (–). *WujNT* 841, 842.

Wyrażenie: »anjoł kościoła; zboru« (22 : 3): A Aniołowi kościoła Smirneńłkiego nápiłz *BibRadz Apoc* 2/8 [*idem RejAp* 21, *WujNT*], 2/12, 18, 3/1; *RejAp* 15, 16v, 21, 23v, 28v (8); Siedm gwiazd/ án-iołowie łą siedmi zborow *BudNT Apoc* 1/20, 2/1, 3/7; Chwali też y potwirdza ánioła kościoła Smyrneńłkiego. Táke y biskupá kościoła Pergámłkiego nápomina. *WujNT* 842, *Apoc* 1/20, s. 842 *cf* »anjoł i biskup«, *Apoc* 2/1, 8, 12 (11).

Szereg: »anjoł i biskup«: Anioła y Biskupá kościoła Ephezłkiego chwali z dobrych wczynkow *WujNT* 842.

b. *Noszący cechy anielskie* (22) : [*кто nie jest członkiem kościoła*] mułi zginąć náwieki/ by był y A[n]iołem ná ołthátek *KrowObr* A3; *RejWiz* 25v, 47v; *BibRadz Gat* 4/14; albo náłłáduiącz łmyłłow zołtác źwirzęciem/ áłbo náłłáduiącz rozumu/ zołtác Anyołem *GórnDworz* L13; iż on nie czyni lekkości Pánu łwoiemu/ á chodzi tu iáko iny łwiecki Anyoł/ przed oblicznością Pána łwego *RejPos* 222v; Pátrzay iáko ci niełłáchetni omyłácze/ ták pánowię iáko y połłowie/ wczynili lie Anyoły łwiátłosci *RejPos* 251; Bo wierz mi iż thám naydziełz człowieká z rozmáitemi przypadki/ czoć lie

vkáže iáko Anyoľ sviátlości ná poľtháwie/ ále ná vmyľle radby cie y s ľkory wyľupiľ. *RejZwierc* 20, 104v, 131; *BudNT Gal* 4/14; Szczepanáś onego Anioľa z innymi zábiľ/ ktorý ták cudy Bożymi był wľawiony *SkarŻyw* 535, między którymi [zakonnikami] żyľ iáko ieden Anioľ/ wpoľľuźeńťwie/ wpokorze/ w vtrudzeniu ciáľá ľwego *SkarŻyw* 542, 31, 136, 279, 472, 595 [2 r.]; Wľzytki ludzkíe fráfunki vmiěľz wykorzenić/ A człowieká tylko nie w Anyoľá odmiěnić *KochTr* 9; *ReszPrz* 111; *WujNT Gal* 4/14. Cf *W porównaniach*.

2. *Zły duch, diabeł, czart* [występuje zawsze z charakterystyczną przydawką lub z zaimkiem dzierżawczym] (79) : Tá k ludźye y Anyoľowye ľwowolni/ ktore złymi duchy/czárty/ y dyabły zowyemy/ z koľcyoľá onęgo wypáďli. *KromRozm III* A8; Ktorzy w piekle ľadáią/ rogáci ányeli. *RejWiz* 156, 173; á mieć ányoľá ciemności/ ányoľá ľmrodliwego ľtrożem á opiekáľnikiem twoim. *RejPos* 331v, 200; iź drudzy odľtěpni Angioľowie od počáťku ľwego/ ľáľká obdárzeni byli. *KuczbKat* 20.

W charakterystycznych połączeniach: anjoł z koru murzyńskiego, odstępný, odwroconý, pyszný, rogaty, smrodliwy, swowolny.

Z zaimkiem dzierżawczym (21): odrzekáć ľye ľlátána y ányoľow yego. *KromRozm I* L4; Podźcie odęmnie przekłęci wogień wieczny/ Diáľbu i angioľum iego zgotowany *MurzNT Matth* 25/41 [*idem BibRadz, WujNT*]; *KrowObr* 71v; *BibRadz I* 7, *Matth* 25/41, *Apoc* 2/11; *OrzQuin* M4v; á ľmok teź walczył y ányeli iego *RejAp* 101, 101; *HistRzym* 114; á on okrutny Smok/ który rzeczón iest ľzátan/ był zborzon/ zniľczón/ á ná ziemię potłoczón/ j wľzyľcy Anyeli iego. *RejPos* 77v, 57, 332; A P. widząc grzech Lucyperá y Anioľow iego: nie przepuściľ im *SkarŻyw* 258; *MWilkHist* F; *CzechEp* 150; *WujNT Matth* 25/41, s. 385; *Apoc* 12/ 7, 9, k. Aaaaaa4.

Wyrażenia:»anjoł ciemności; ciemny anjoł« (4 : 2): á staľ ľie z niego Anioľ ciemności [...] á ľzátánem ľprofnym przezwiľkiem przezwany *RejPos* 101; A ľtąd iuź on ciemny Anyoľ iest ľstrażem [!]/ y opiekáľnikiem káźdego z nich [*niewierników*] *RejPos* 332v, 57 [2 r.], 201 cf »anjoł sprośny«, 331v.

»anjoł piekielny; z piekła anjeli« (2:2): S pyekľá ányeli pilni/ kogo Pan odľtápi. *RejWiz* 156 marg, 156, Dd3; Anyoľ tá m piekielny rządzí *SkarKaz* 578b.

»anjoł policzkujący« *perýfr. = pokusa* [z 2.*Cor* 12/71] (2): Potym w niemoc iuź wielką wpadľ w ľtárości/ za ktorą dopiro ona go pokuľa bluznienia y Anioľ policzkuiący opuściľ *SkarŻyw* 293; Bo y Apoľtoľ Paweľ S. ľnac cóś takiego ćierpiaľ: gdy niektorą pokuľę ľwą zwaľ Anioľem policzkuiącym. *SkarŻyw* 294.

»anjoł przepáści« *angelus abyss Vulg* (9): Przytym ma nád ľobą krolá poľtáwionego Anioľá przepáści *BibRadz Apoc* 9/11 [*idem RejAp* 79, *WujNT*]; *RejAp* 79, 84v [3 r.], 94v, 201; Nákoniec ánioľ przepáści iestći ľzátan/ który iest krolem náde wľzemi pyľznemi *WujNT* 860, *Apoc* 9/11.

»anjoł sprośny; sprośny anjoł« (4:1): [masz] wżywáć wiecznego towarzysťtwá á wieczney mẽki s tym ľprofnym á ciemnym Anyoľem *RejPos* 201, 57, 101, 201; Diabeľ potym on Anyoľ ľprofný/ kthory dla pychy á dla niepoľľuźeńťwá był ľtráczón z niebá *RejZwierc* 2.

»anjoł szatan, szatana, szatanow« *angelus satanae Vulg* (3): dan mi iest ľtárk w ciáľo/ y ánioľ ľzátan/ áby mię policzkowaľ *BibRadz* 2.*Cor* 12/7; Tá mże wľpomina/ on ľtárk który mu był dány na ciáľo

iego/ Anioł á Szatan [errata: ániołá ízátáná] ktory go policzkował *CzechRozm* 226; dan mi iesť bodźiec ciáłu memu ánioł ízátánow (*marg*) Szátan (-) áby mię zálzyikował *WujNT* 2.*Cor* 12/7.

»anjoł zły; złościwy [szyk zmienny]« (28:1): *WróbŻółt* 118; *KrowObr* B2; Wthym widzeniu chciał okázác Pan Micheafzowi/ iáko fię ípráwuie kiedy połyła Anioły íwe ták złe iáko y dobre/ ku wypełnieniu woley twoiey. *BibRadz* I 201 *marg*; Genius, Zly álbo dobry anyoł yáko pogáńítwo o tym dzierzalo/ powiedáyác že káždemu czlowiekowi dwa Anyołowie/ yeden dobry drugi zły/ íą przydani. *Mqcz* 144a; íż możemy záváždy býć írodzy tym Anyołom złościwym/ y widowym y niewidowym *RejAp* 102v, 101v [2 r.], 102 [3 r.], 102v [2 r.], 201, Ddv; Widząc to on puftelnik/ myflił w íobie. Záiíte tomuśi býć zły Anyoł *HistRzym* 28v; y dał go w moc y w towárzyftwo onemuśz tho złemu á niewiernemu Aniołowi/ ktory zdrádziwfzy pirwey onego íámego Páná íwego *RejPos* 101, 164; *CzechRozm* 8 *cf* *znac.* 1. »anjoł dobry«; Vpadek złych Aniołow *SkarŻyw* 258 *marg*, 258, 260 [2 r.], 480 *cf* »anjołowie i czartowie«; *CzechEp* 202 [2 r.]; *ActReg* 24; *Calep* 286b *cf* *znac.* 1. »anjoł dobry«; Aniołowie zli íąc czártowie. *WujNT* Xxxxxv.

Szereg: »zli anjołowie i czartowie«: Ták ie były one lárwy złych Aniołow y czártow przeítráfzyły *SkarŻyw* 480.

3. *n-loc* (1) : [*Krescencyjusz*] ná gorę Aniołá názwaná wćiekwfzy *SkarŻyw* 573.

4. *n-pers* (2) : Pius czwarty Medychin przed tym Ian Angioł rzeczony *BielKron* 239, 239.

Synonimy: *duch, demon*; **1.** *elohim, maleach, maleachim, poseł*; **2.** *diabeł, czart, szatan*.